

Na temelju članka 31. stavka 3. Zakona o Vladi Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 150/11, 119/14 i 93/16), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj _____ 2019. godine donijela

ZAKLJUČAK

1. Prihvaća se nacrt Izjave predstavnika vlada država članica od 15. siječnja 2019. o pravnim posljedicama presude Suda Europske unije u predmetu *Achmea* i o zaštiti ulaganja u Europskoj uniji u tekstu koji je Vladi Republike Hrvatske dostavilo Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, aktom klase: 018-05/18-43/2, urbroja: 521-II-02-19-5, od 3. siječnja 2019. godine.
2. Ovlašćuje se izvanredni i opunomoćeni veleposlanik Republike Hrvatske u svojstvu stalnog predstavnika Republike Hrvatske pri Europskoj uniji i pri Europskoj zajednici za atomsku energiju da, u ime Republike Hrvatske, potpiše Izjavu iz točke 1. ovoga Zaključka.

KLASA:

URBROJ:

Zagreb, _____ 2019.

PREDSJEDNIK

mr. sc. Andrej Plenković

OBRAZLOŽENJE

Tijekom proteklih desetljeća vlade su poticale prekogranična ulaganja sklapanjem dvostranih ugovora o ulaganjima s državama od interesa. Takvi ugovori obično uključuju nacionalni tretman i tretman najpovlaštenije države, pravo na pošteno i pravično postupanje, zaštitu od izvlaštenja i neometan prijenos sredstava. Temeljem toga, ulagatelji mogu tražiti naknadu za povrede tih odredbi pred arbitražnim sudovima za arbitražu između ulagatelja i države. Slične odredbe mogu se pronaći i u Ugovoru o energetskej povelji (ECT), multilateralnom ugovoru o ulaganju čije je sklapanje Europska unija potaknula radi poticanja ulaganja u energetskej sektor.

Međutim, pristupanjem država Europskoj uniji, dvostrani ugovori o ulaganjima sklopljeni između država članica postali su paralelni sustav ugovora koji se preklapa s pravilima o jedinstvenom tržištu te time sprečava potpunu primjenu prava Unije. Na temelju tih ugovora prava se dodjeljuju samo ulagateljima iz jedne ili dvije predmetne države članice, čime se krši načelo nediskriminacije među ulagateljima iz EU-a u okviru jedinstvenog tržišta na temelju prava Unije. Osim toga, s obzirom na to da se u njima utvrđuje alternativni sustav za rješavanje sporova, nacionalna sudska tijela izuzimaju se iz parničenja o nacionalnim mjerama koje uključuje pravo Unije. Parničenje se povjerava privatnim arbitrima, koji ne mogu ispravno primijeniti pravo Unije ako se ne vodi neizostavni pravosudni dijalog sa Sudom EU-a.

Stoga je stalno stajalište Europske komisije da dvostrani ugovori o ulaganjima između država članica nisu spojivi s pravom Unije.

Zadnjih godina Europska unija je pokrenula opsežnu reformu tih ugovora u kontekstu vanjske politike EU-a. U tom smislu osnovana je i Stručna skupina za Intra-EU investicijsko okruženje u okviru Europske komisije s ciljem iznalaženja rješenja za sporno pitanje važenja dvostranih ugovora o ulaganjima između država članica i kreiranja novog sustava zaštite ulaganja.

U svojoj presudi u predmetu *Slovačka Republika v Achmea BV* (C-284/16), Sud EU-a je potvrdio nezakonitost odredbi o arbitraži između ulagatelja i države u dvostranim ugovorima o ulaganjima između država članica Europske unije. Sud je utvrdio da odredbe o arbitraži između ulagatelja i države, utvrđene u dvostranim ugovorima o ulaganjima između država članica, narušavaju sustav pravnih lijekova predviđen ugovorima Europske unije i stoga ugrožavaju autonomiju, djelotvornost, nadređenost i izravan učinak prava Unije te načelo uzajamnog povjerenja među državama članicama. To znači da sve odredbe o arbitraži između ulagatelja i države u dvostranim ugovorima o ulaganjima između država članica nisu primjenjive i da svi arbitražni sudovi uspostavljeni na temelju tih odredbi nisu nadležni zbog nepostojanja valjanog arbitražnog sporazuma. Stoga su nacionalni sudovi obvezni poništiti sve arbitražne odluke donesene po toj osnovi te odbiti njihovo izvršenje. Države članice koje su stranke u predmetima koji su u tijeku, u bilo kojem svojstvu, također moraju djelovati u skladu sa svim posljedicama presude u predmetu Achmea.

Osim dvostranih ugovora o ulaganjima između država članica, presuda je važna i u kontekstu mehanizma za arbitražu između ulagatelja i države utvrđenog Ugovorom o energetskej povelji. S obzirom na nadređenost prava Unije, arbitražna odredba u Ugovoru o energetskej povelji, ako se tumači kao odredba koja se primjenjuje unutar EU-a, nije u skladu s primarnim zakonodavstvom EU-a i time nije primjenjiva. Činjenica da je i EU stranka Ugovora o

energetskoj povelji ne utječe na taj zaključak: pristupanjem EU-a tom Ugovoru nastala su samo prava i obveze između EU-a i trećih zemalja te ono nije utjecalo na odnose među državama članicama EU-a.

Nakon presude Suda, Europska komisija je pojačala dijalog sa svim državama članicama i pozvala ih na poduzimanje mjera usmjerenih na raskid dvostranih ugovora o ulaganjima koje imaju sklopljene među sobom, a s obzirom na njihovu neosporivu neusklađenost s pravom Unije.

Europska komisija zauzela je stajalište da se presuda Suda odnosi na sve dvostrane ugovore o ulaganjima između država članica koje sadrže arbitražne odredbe, pa tako i Ugovor o energetskoj povelji (ECT), da su arbitražne odredbe protivne pravu EU *ab initio*, odnosno od dana pristupanja pojedine države članice Europskoj uniji te stoga ne postoji ni valjani pristanak država članica na arbitražni sporazum niti te odredbe mogu služiti kao osnova za vođenje postupaka.

Kako bi države članice osigurale pravnu sigurnost, Europska komisija je kao prvi korak predložila donošenje zajedničke Izjave svih država članica o nevaženju arbitražne odredbe u dvostranim ugovorima o ulaganjima i Ugovoru o energetskoj povelji (ECT), polaganje zajedničke izjave Tajništvu ECT-a kojom bi sve države članice izrazile stav da se ECT ne može koristiti u investicijskim arbitražnim sporovima između država članica te sklapanje višestranih ugovora između svih država članica kojim bi se raskinuli svi dvostrani ugovori o ulaganjima između država članica.

Republika Hrvatska je otpočela iznosila stajalište da je spremna staviti sve dvostrane ugovore o ulaganjima s državama članicama van snage, bilo višestranih ugovorom između svih država članica, bilo dvostrano, te podržala Komisijin prijedlog donošenja zajedničke izjave svih država članica o nevaženju arbitražne odredbe, kako bi se omogućila suspenzija tekućih postupaka.

Velika većina država članica je također podržala takav pristup te su započele intenzivno razmatrati mogućnost potpisivanja zajedničke Izjave kojom bi se obvezale prihvatiti sve pravne posljedice te presude i raskinuti međusobno sklopljene dvostrane ugovore o ulaganjima. Održano je nekoliko sastanaka Stručne skupine na kojima su se početno raspravili učinci presude i prijedlozi daljnjih koraka, a zatim prijedlozi tekstova zajedničke Izjave te je u skladu s tim izrađen prijedlog Izjave.

Izjavom države članice prihvaćaju sve posljedice te presude u skladu sa svojim obvezama preuzetim na temelju prava Europske unije.

Takva zajednička Izjava država članica pokazat će zajedničko shvaćanje država članica o nevaženju arbitražne odredbe u dvostranim ugovorima o ulaganjima između država članica i Ugovoru o energetskoj povelji, kao i političku volju za raskidanjem dvostranih ugovora o ulaganjima. Osim toga, do raskidanja svih dvostranih ugovora o ulaganjima između država članica, Izjava će poslužiti kao dodatni argument za osporavanje nadležnosti arbitražnih sudova u sporovima koji su u tijeku.

Početkom prosinca ppEK Dombrovskis uputio je pismo ministrima financija zajedno s tekstom Izjave i predložio da se usuglašeni tekst Izjave potpiše od strane stalnih predstavnika država članica 15. siječnja 2019. u prostorijama Europske komisije u Bruxellesu.